

Regionalpolitisk vækstreddegørelse af 2. april 2008

Økonomi- og erhvervsministeren

1. Indledning

Regeringen og Danmarks seks vækstfora indgik i juni 2007 partnerskabsaftaler. Aftalerne skal bidrage til, at globaliseringsstrategien udfoldes i hele landet og styrke sammenhængen mellem den nationale vækstpolitik og den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. I partnerskabsaftalerne sætter regeringen og vækstforaene en række fælles mål og lister områder, som parterne er enige om at gøre en særlig indsats for. Samtidig sættes fokus på effekten af de midler, der investeres i erhvervsudvikling regionalt. Som led heri vil regeringen og vækstfora løbende følge implementeringen af aftalerne og årligt drøfte behovet for justeringer.

Væksten vil i de kommende år i særlig grad være bestemt af udviklingen i produktiviteten, da beskæftigelsen er historisk høj og ledigheden meget lav. De regionale vækstforas indsats for at sikre gode rammer for produktivitetsvækst bliver derfor endnu vigtigere fremover. Partnerskabsaftalerne har derfor fokus på rammevilkår, der kan styrke udviklingen i produktiviteten og som kan påvirkes regionalt, herunder særligt uddannelse, iværksætteri, innovation og energi.

I denne regionalpolitiske vækstreddegørelse analyseres udviklingen i vækst og produktivitet i regionerne. I Hovedstadsregionen er produktiviteten ca. 10 pct. højere end i resten af landet efter korrektion for forskellige branchesammensætninger i regionerne. Udfordringen for resten af landet er at hale ind på dette forspring, mens Hovedstaden skal forsøge at matche de mest velfungerende metropoler i andre lande. Redegørelsen beskriver endvidere, hvor regionerne står i dag inden for områder med betydning for vækst og erhvervsudvikling, herunder særligt uddannelse, etablering og vækst i nye virksomheder samt innovation. Endelig redegøres for en række af de initiativer, som vækstforaene har sat i værk som led i realiseringen af deres erhvervsudviklingsstrategier og partnerskabsaftalerne.

2. Regional vækst

Danmark hører til blandt verdens rigeste lande.¹ Samtidig er Danmark et af de lande, hvor velstanden er mest ligeligt fordelt mellem regionerne.² Alle danske regioner har oplevet en betydelig fremgang i indkomst og beskæftigelse de seneste år, og ledigheden er lav i næsten hele landet.

På trods af den høje velstand har regionerne en række udfordringer. I alle regioner er der behov for at styrke væksten i produktiviteten, hvis Danmark skal fastholde sin position som et af verdens rigeste lande. Det gælder især i Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Syddanmark, som igennem de seneste ti år har haft en svagere vækst i produktiviteten end Region Nordjylland og Region Hovedstaden. Selv om Region Hovedstaden klarer sig fint sammenlignet med de øvrige danske regioner, viser internationale sammenligninger, at også denne region har betydelige udfordringer inden for blandt andet iværksætteri og uddannel-

---

¹ *Konkurrenceevneredegørelse 2007*, Regeringen (2007).

² *OECD Regions at a Glance*, OECD (2007).

se. Ledigheden er også lidt højere i Region Hovedstaden end i fx Region Midtjylland og Region Syddanmark.

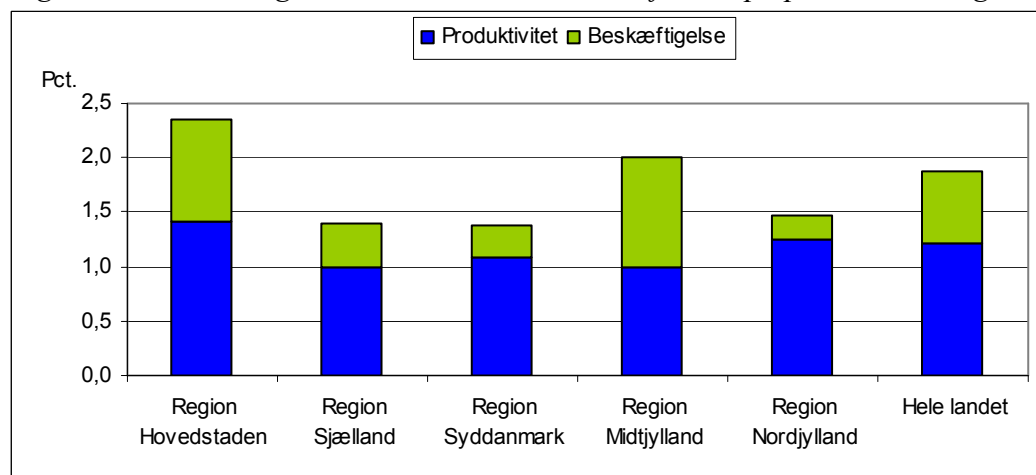
Værdiskabelsen i regionerne

Værdiskabelsen kan måles som værdien af den samlede produktion (bruttoværditilvækst) pr. indbygger. Bruttoværditilvæksten pr. indbygger er imidlertid ”kunstigt” høj i Region Hovedstaden og ”kunstigt” lav i Region Sjælland, fordi mange personer bosat i Region Sjælland pendler til Region Hovedstaden for at arbejde, mens væsentligt færre indbyggere i Hovedstadsregionen har arbejde i Region Sjælland. I regional sammenhæng er det derfor mere retvisende at opgøre bruttoværditilvæksten (BVT) pr. beskæftiget.

BVT pr. beskæftiget er størst i Region Hovedstaden (ca. 13 pct. over landsgennemsnittet). I de øvrige regioner er BVT pr. beskæftiget 5-8 pct. under landsgennemsnittet.

Værdiskabelsen (BVT) kan både styrkes ved at forøge beskæftigelsen og ved at øge produktiviteten (produktion pr. beskæftiget). Den økonomiske vækst har de seneste ti år været stærkest i Region Hovedstaden og i Region Midtjylland (jf. figur 2.1). Den forholdsvis høje vækst i Region Hovedstaden afspejler, at både beskæftigelsen og produktiviteten i regionen er steget hurtigere end landsgennemsnittet. I Region Midtjylland er det kun beskæftigelsen, som er vokset hurtigere end på landsplan. Region Nordjylland har haft den laveste fremgang i beskæftigelsen, men til gengæld er produktiviteten i regionen vokset hurtigere end landsgennemsnittet. Region Sjælland og Region Syddanmark adskiller sig fra de øvrige regioner ved, at både beskæftigelsen og produktiviteten i disse to regioner er vokset langsommere end landsgennemsnittet.

Figur 2.1. Gnsn. årlig vækst i bruttoværditilvækst fordelt på produktivitet og beskæftigelse, 1996-2006

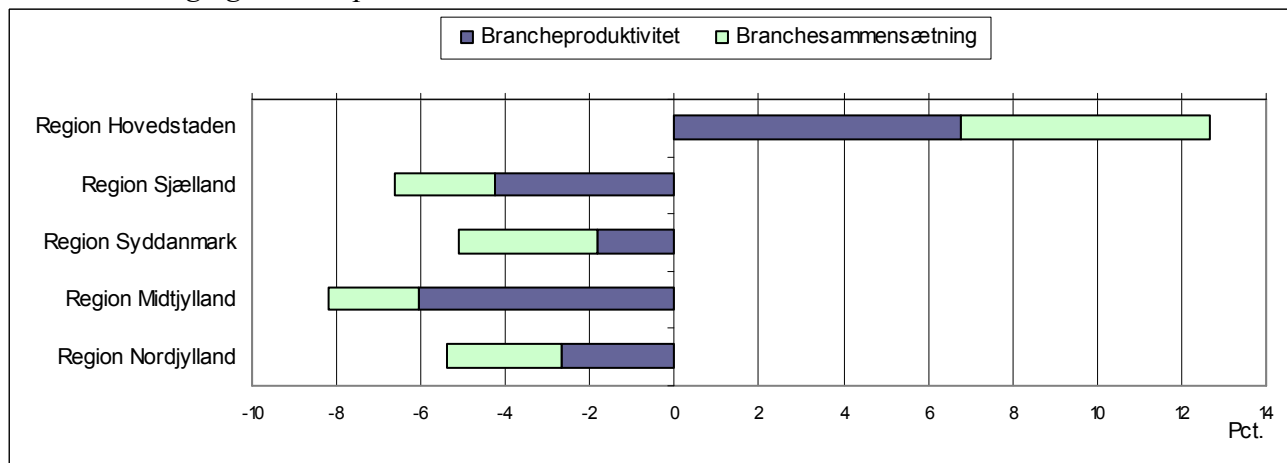
Anm.: Hele landet er ekskl. ’Uden for regioner’ (olieudvinding mv.). Produktiviteten er bruttoværditilvækst pr. beskæftiget.
Kilde: Danmarks Statistik.

De seneste ti års udvikling har ikke reduceret de regionale forskelle i produktivitet. Faktisk er forskellene blevet en anelse større. I Region Hovedstaden er produktiviteten i dag ca. 13 pct. højere end landsgennemsnittet, mens de øvrige fire regioner ligger ca. 5-8 pct. under landsgennemsnittet. En del af de regionale forskelle kan tilskrives, at erhvervsstrukturen (branchesammensætningen) varierer fra region til region (jf. figur 2.2). Således har flere af de højproduktive brancher, fx transportvirksomhed, post- og telekommunikation samt finansierings- og forsikringsvirksomhed, en betydeligt større beskæftigelsesandel i Region Hovedstaden end i de øvrige regioner.

Erhvervsstrukturen er imidlertid ikke hele forklaringen på de regionale produktivetsforskelle. Især i Region Midtjylland og i Region Sjælland er der en tendens til, at produktiviteten i de enkelte brancher er lavere end landsgennemsnittet for brancherne.

Den økonomiske vækst på længere sigt er bestemt af udviklingen i produktiviteten. Det skyldes dels, at ledigheden er lav i næsten alle områder af landet, dels at den demografiske udvikling indebærer, at der bliver færre og færre personer i den arbejdsdygtige alder. Det begrænser bidrag til væksten fra arbejdsmarkedet.

Figur 2.2. Forskel på den enkelte regions produktivitet og landsgennemsnittet opdelt på bidrag fra branchesammensætning og brancheproduktivitet, 2006

Anm.: Bilagsrapporten indeholder en uddybende forklaring af beregningerne bag figuren.
 Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Sammenlignet med andre lande er Danmark kendetegnet ved, at en stor del af befolkningen i den arbejdsdygtige alder er aktiv på arbejdsmarkedet. Der er dog betydelige regionale og især lokale forskelle på befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. I Region Midtjylland er det således 76,4 pct. af de 16-64 årige, som er i beskæftigelse, mod 73,7 pct. i Region Nordjylland (2006). I kommunerne varierer beskæftigelsesfrekvensen fra 83,7 pct. i Allerød Kommune til 63,9 pct. i Lolland Kommune. De lokale og regionale variationer kan bl.a. skyldes befolkningens sammensætning på alder, herkomst, uddannelsesniveau mv. og arbejdsmarkedsindsatsen. I alle regioner er beskæftigelsesfrekvensen for indvandrere relativt lav. Ved at styrke indvandrernes tilknytning til arbejdsmarkedet kan man forbedre integrationen og samtidig styrke værdiskabelsen i de danske regioner. Man kan fx også styrke det regionale arbejdsudbud og værdiskabelsen ved at få de unge hurtigere igennem uddannelsessystemet.

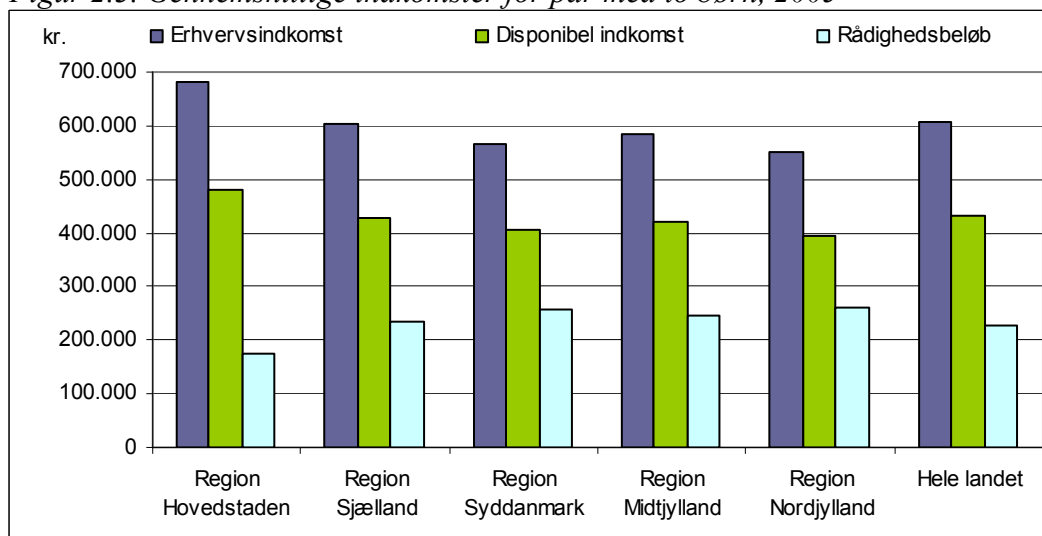
Regionale indkomstforskelle

De regionale forskelle i værdiskabelse, som blev beskrevet ovenfor, har betydning for den regionale velstand. Bruttoværditilvæksten pr. indbygger er imidlertid et dårligt mål for den regionale velstand, bl.a. fordi målet påvirkes af pendling. Når man skal vurdere den regionale velstand, er det mere retvisende at betragte en indkomst, som opgøres på borgernes bopæl. Erhvervsindkomsten måler den indkomst (før skat), som man tjener ved at gå på arbejde. Denne indkomst er i gennemsnit højere i Region Hovedstaden end i de øvrige regioner (jf. figur 2.3). Den disponible indkomst er erhvervsindkomst, formueindkomst og overførselsindkomst fratrukket skat og renter. Målt i kroner og ører er de regionale forskelle i disponibel indkomst betydeligt mindre end de regionale forskelle i erhvervsindkomst. Det skyldes bl.a. den regionale omfordeling af indkomst, som finder sted via skatte-, udlignings- og overførselssystemet.

Regionale forskelle i leveomkostninger bidrager yderligere til at udligne forskellene i velstand og forbrugsmuligheder. Man kan opgøre det såkaldte rådighedsbeløb ved at tage højde for en "standardfamilies" udgifter til skatter, boliglån, daginstitution, vandafledningsafgift samt indbo- og bilforsikring. Rådighedsbeløbet for en standardfamilie er størst i Region Nordjylland fulgt af Region Syddanmark og lavest i Region Hoved-

staden. Når rådighedsbeløbet tegner et andet billede af de regionale forskelle end erhvervsindkomst og disponibel indkomst, skyldes det først og fremmest de regionale forskelle i boligpriser. Da rådighedsbeløbene er baseret på beregninger for en ”standardfamilie” og ikke tager højde for bl.a. friværdier, skal de tolkes forsigtigt.

Figur 2.3. Gennemsnitlige indkomster for par med to børn, 2005

Anm.: Bilagsrapporten indeholder en uddybende forklaring af beregningerne bag figuren.
 Kilde: Danmarks Statistik, Penge & Privatøkonomi samt egne beregninger.

3. Regionale vækstvilkår

De regionale forskelle på virksomhedernes vækst og produktivitet hænger sammen med de regionale rammevilkår. De regionale vækstfora spiller her – i sammenhæng med den nationale vækstpolitik – en vigtig rolle for at styrke den regionale vækst og produktivitsudvikling ved at styrke de regionale rammevilkår inden for bl.a. uddannelse, iværksætteri og innovation. De regionale partnerskabsaftaler sætter også netop fokus på de indsatsområder. I globaliseringsstrategien og ”Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden” er opstillet en række mål for de kommende års udvikling, som kan genfindes i de regionale partnerskabsaftaler.

3.1 Uddannelse

Uddannelse er en vigtig kilde til øget produktivitet. En veluddannet arbejdsstyrke kan producere flere og bedre varer og serviceydelser og herved opnå højere aflønning og velstand. Samtidig kan et højere uddannelsesniveau øge omstillingsparatheden.

Det er målet, at

- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015
- Mindst 50 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres

De regionale og lokale aktører kan yde et vigtigt bidrag til, at disse målsætninger nås. Målene på uddannelsesområdet genfindes derfor i alle seks vækstforas partnerskabsaftaler. Det betyder *ikke*, at alle regioner nødvendigvis skal nå de nationale mål, idet en region godt kan ligge under målet, hvis blot andre regioner er over målet.

Også i de regionale vækstforas erhvervsudviklingsstrategier er der mål for, hvor stor en andel der skal gennemføre en uddannelse. Fx har Region Sjællands vækstforum samme mål som det nationale, mens det

syddanske vækstforum i sin erhvervsudviklingsstrategi har som mål, at 85 pct. i 2012 gennemfører en ungdomsuddannelse.

De nationale og regionale mål måles ved, hvor stor en andel af en ungdomsårgang der ventes at gennemføre henholdsvis en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse. Tallene forudsætter, at de nuværende 8. klasses elever i de kommende år vil uddanne sig i overensstemmelse med den nuværende adfærd i uddannelsessystemet. Målingen tager udgangspunkt i den region, hvor eleven gik i 8. klasse.

Tabel 3.1. Andel af en årgang, der ventes at fuldføre en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse, 2005 (pct.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet	Mål 2015
Ungdomsuddannelse	78,9	78,9	81,4	83,3	81,5	81,2	95
Videregående Uddannelse	45,1	39,3	42,6	43,7	41,2	43,5	50

Anm.: Baseret på den såkaldte 25-års profilmodel. De nationale og regionale profilresultater er beregnet med forskellige modelforudsætninger. De regionale resultater er baseret på to år 2004-05, mens de nationale er for 2005. De regionale profilresultater i tabellen er justeret for at sikre, at de summer til landsgennemsnittet for 2005.

Kilde: Uni-C Statistik og Analyse.

De vestdanske regioner klarer sig bedre end de østdanske med hensyn til ungdomsuddannelse, men alle regioner har en betydelig udfordring med at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, hvis landsgennemsnittet skal bringes op på 85 pct. i 2010 og 95 pct. i 2015 (jf. tabel 3.1). Det bør fx sikres, at flere unge med anden etnisk baggrund får en ungdomsuddannelse. Det kan bl.a. ske ved at styrke vejledningen, reducere frafaldet og ved at øge antallet af praktikpladser i virksomhederne til de unge, der vælger at tage en erhvervsuddannelse.

Der er mulighed for lokalt at påvirke uddannelsesindsatsen, startende allerede i folkeskolen. Uddannelsesinstitutionerne kan igangsætte nye initiativer for at tiltrække unge til uddannelserne. Og der kan etableres skræddersyede forløb på uddannelsesinstitutionerne, der matcher erhvervslivets efterspørgsel.

Tilbøjeligheden til at tage en videregående uddannelse er størst blandt de unge fra Region Hovedstaden og fra Region Midtjylland, mens det er forholdsvis få (ca. 39 pct.) af de unge fra Region Sjælland, der – med de nuværende uddannelsesmønstre – vil tage en videregående uddannelse. Det kan på sigt påvirke produktiviteten i regionen negativt. Hvis målet på 50 pct. skal nås, er det afgørende, at der i alle regioner gøres en indsats for at få flere unge til at gennemføre en videregående uddannelse (i egen eller i en anden region).

3.2 Iværksætteri

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i samfundsøkonomien. Årligt skabes omkring 20 pct. af alle nye job i Danmark i nye virksomheder. Nye virksomheder er ofte mere innovative, omstillingsdygtige og bedre til at udnytte ny teknologi end etablerede virksomheder. Samtidig udfordrer de nye virksomheder de eksisterende virksomheder på markedet og styrker herved konkurrencen. Det gælder særligt de iværksættere, der vokser så meget, at de udvikler sig til såkaldte vækstiværksættere.

Målet er, at

- Danmark fortsat skal være blandt de europæiske lande, hvor der startes flest nye virksomheder
- Danmark i 2015 skal være blandt de lande i verden, hvor der er flest vækstiværksættere

Danmark er allerede i dag på niveau med de bedste europæiske lande, når det gælder opstart af nye virksomheder. Nye virksomheder udgør godt 9 pct. af det samlede antal virksomheder i Danmark. Det er højere

end i en række andre europæiske lande som fx Sverige og Finland. Især i Region Hovedstaden etableres der mange nye virksomheder. Etableringsraten i Region Hovedstaden er godt 10 pct. I de øvrige regioner er etableringsraten ca. 8-9 pct., jf. tabel 3.2.³

Tabel 3.2. Andel vækstiværksættere (2003) samt etableringsraten (2004) (pct.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet	Gnsn. af top 5
Etableringsrate	10,1	8,9	8,3	8,6	8,5	9,1	10,7 (EU-lande)
Vækstiværksættere	9,2	5,7	6,6	6,9	6,6	7,4	---

Anm: Vækstiværksættere (OECD's minigazelle definition) er alle virksomheder med en årlig gennemsnitlig vækst i antal ansatte på mere end 20 pct. årligt over en treårig periode, som har mindst 5 ansatte, og som ikke er ældre end 5 år. Etableringsraten er nyetablerede virksomheder i pct. af samtlige virksomheder.

Kilde: Danmarks Statistik og Eurostat.

Blandt de virksomheder, der overlever de første år, er der en lille gruppe, der klarer sig særlig godt – de såkaldte vækstiværksættere. Disse virksomheder står for en stor del af jobskabelsen i nye virksomheder. Samtidig har de en produktivitet, der er betydeligt højere end gennemsnittet af alle danske virksomheder.⁴

I denne redegørelse anvendes OECD's nye definition af vækstiværksættere.⁵ Der er på dansk initiativ igangsat et stort arbejde med at indsamle iværksætterdata af OECD og EUROSTAT, der vil gøre det muligt at sammenligne iværksætterdata på tværs af lande. Endnu er der ikke offentliggjort internationale data, men de foreløbige tal indikerer, at de bedste lande har en betydeligt større andel af vækstiværksættere end Danmark. Det er samme konklusion som med den gamle definition af vækstiværksættere.

Region Hovedstaden har den højeste andel vækstiværksættere målt på antal ansatte. Region Midtjylland – fulgt af Region Syddanmark og Region Nordjylland – ligger lidt under landsgennemsnittet, mens Region Sjælland ligger betydeligt under landsgennemsnittet, jf. tabel 3.2. Det er således en udfordring for alle danske regioner at få øget andelen af vækstiværksættere, hvis Danmark skal op på niveau med de bedste lande.

Region Sjælland klarer sig ikke så godt på iværksætterområdet. Fx er der færre iværksættere i Region Sjælland, der eksporterer i etableringsåret (godt 5 pct. mod godt 8 pct. på landsplan). Samtidig er der også færre iværksættere inden for de globalt orienterede erhverv, ca. 18 pct. mod knap 30 pct. i Hovedstaden og mellem 23 og 26 pct. i de øvrige regioner. Typisk vil virksomheder inden for globalt orienterede erhverv have et større vækstpotentiale end virksomheder, som hovedsageligt sælger på det lokale marked.

De regionale aktører kan skabe bedre rammevilkår for vækstiværksættere fx gennem et styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen, mere specialiserede rådgivningstilbud til iværksættere eller samarbejde om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne. Meget af dette er allerede igangsat i regi af de regionale væksthuse.

3.3 Innovation

Virksomhedernes evne til at udvikle nye produkter, processer, markedsføringsmetoder og organisationsformer mv. er afgørende for Danmarks konkurrenceevne. Det er derfor regeringens mål, at danske virksomheder skal være blandt de mest innovative i verden.

³ *Iværksættere og nye virksomheder*, Erhvervs- og Byggestyrelsen (2006).

⁴ *Vækstredgørelse 07*, Økonomi- og Erhvervsministeriet (2007). Analysen i Vækstredgørelse 07 bygger på den gamle definition af vækstiværksættere.

⁵ Læs mere om den nye definition i kapitel 3 i bilag til denne redegørelse.

I Region Midtjylland er ca. halvdelen af virksomhederne innovative (udvikling af nye produkter og processer), mens det i de øvrige regioner kun er ca. 40 pct. Landsgennemsnittet på ca. 45 pct. innovative virksomheder placerer Danmark i midterfeltet blandt de europæiske lande. I de mest innovative lande, Tyskland, Irland og Østrig, er ca. 50 pct. af virksomhederne innovative. Både de nationale og i endnu højere grad de regionale innovationsdata skal tages med forbehold for, at de er baseret på spørgeskemaundersøgelser og stikprøver.

I alle regioner er det ca. 2 ud af 3 virksomheder, der har udviklet nye former for marketing og/eller nye organisationsformer i 2002-04. Også på dette område er Danmark placeret lidt efter de bedste lande (i Tyskland, Belgien og Østrig er ca. 3 ud af 4 virksomheder innovative). Alle regioner bør derfor arbejde med at skabe gode rammevilkår, som kan resultere i flere innovative virksomheder.

Tabel 3.3. *Andel innovative virksomheder (pct.)*

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet	Gns. top 5 (OECD-lande)
Produkt- og/eller proces-innovative virksomheder	42,4	37,0	39,3	50,1	43,0	43,2	50,9
Virksomheder, der er innovative inden for marketing og/eller organisation	68,0	60,4	64,7	61,3	60,1	64,3	72,7

Anm.: Virksomhedspopulationen er forskelligt defineret med hensyn til brancheinddeling i den danske og udenlandske undersøgelse, hvorfor tallene ikke er fuldt sammenlignelige.

Kilde: Center for Forskningsanalyse, Innovation i dansk erhvervsliv 2002-04, specialkørsel samt Eurostat, Den europæiske Innovationsundersøgelse.

3.4 Forskning og udvikling

En vigtig kilde til innovation er erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling. Målet er, at det offentlige og de private virksomheder tilsammen skal bruge mindst 3 pct. af BNP på forskning og udvikling i 2010, heraf skal de offentlige investeringer udgøre 1 pct. af BNP. Det indebærer, at den private sektor skal bruge mindst 2 pct. af BNP på forskning og udvikling i 2010.

I Danmark udgør de private investeringer i forskning og udvikling ca. 1,7 pct. af BNP (2005), hvilket er noget lavere end i de lande, hvor investeringsniveauet er størst (i Sverige er niveauet knap 3 pct. og i Finland og Japan knap 2½ pct.). Det danske landsgennemsnit dækker over betydelige variationer fra region til region. I Region Hovedstaden udgør de private investeringer i forskning og udvikling godt 3 pct. af BNP, i Region Midtjylland godt 1 pct. og i de tre øvrige regioner ca. ½ pct. Disse regionale forskelle afspejler bl.a., at der er forskel på regionernes erhvervsstruktur, fx at medico-industrien er koncentreret i Hovedstadsregionen, og at der generelt er en tendens til, at de store virksomheder har placeret deres forsknings- og udviklingsafdeling i de store byer.

Tabel 3.4. *Private investeringer i forskning og udvikling (pct. af BNP)*

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet	Gnsn. top 5 (OECD-lande)
Private investeringer i forskning og udvikling	3,2	0,5	0,7	1,2	0,7	1,7	2,4

Kilde: Center for Forskningsanalyse, Innovation i dansk erhvervsliv 2002-04, specialkørsel samt OECD Main Science and Technology Indicators, 2006, og Eurostat.

Hvis Danmark skal nå målet om, at midlerne til forskning og udvikling skal udgøre mindst 3 pct. af BNP (heraf 1 pct. offentligt bidrag), er der derfor en udfordring i at styrke den private forskning og udvikling. Det

gælder også i Region Hovedstaden, som ligger højt i Danmark, men fortsat ligger under de fem bedste regioner i EU.

Dette kan bl.a. ske gennem samspil mellem videninstitutioner og erhvervsliv. Det gælder både samspil om udviklingsprojekter og ved, at der ansættes flere højtuddannede i små og mellemstore virksomheder. Her kan den regionale indsats for erhvervsudvikling også have betydning.

4. Region Hovedstaden i den globale metropolkonkurrence

Region Hovedstaden ligger generelt godt placeret i sammenligning med de øvrige danske regioner. Det er et billede, man også ser i andre lande, hvor forskning og videntunge virksomheder, højtuddannet arbejdskraft og nye serviceerhverv i stigende grad samles i metropolerne. Derfor er det relevant at se på, hvordan Region Hovedstaden klarer sig i konkurrencen med metropolregioner i udlandet om at tiltrække talentfulde og kreative medarbejdere og tilbyde optimale vækstbetingelser for globalt orienterede virksomheder. Selv om vækstvilkårene i Region Hovedstaden er blandt de bedste i Danmark er der flere områder, hvor Region Hovedstaden halter bagefter metropol i udlandet.

Vækstforum i Region Hovedstaden har i samarbejde med Erhvervs- og Byggestyrelsen i 2007 gennemført en international benchmarkanalyse, der tager temperaturen på Region Hovedstadens vækstvilkår. Region Hovedstaden sammenlignes med seks udenlandske storbyregioner: Stockholm, Helsinki, Amsterdam, Hamburg, Toronto og Atlanta på en række nøgleparametre inden for uddannelse, videnopbygning og iværksættelse.

Det generelle billede er, at Region Hovedstaden har et godt udgangspunkt. Region Hovedstaden har – også efter international målestok – en veluddannet arbejdsstyrke, hvor mange har en videregående uddannelse. Og Region Hovedstaden er i front blandt de udvalgte metropol, når der måles på omfanget af de private og de offentlige investeringer i forskning og udvikling.

Tabel 4.1. Vækstvilkår i udvalgte metropolregioner

Indikator	Region Hovedstaden	Stockholm	Helsinki	Amsterdam	Hamburg	Toronto	Atlanta	Top 5 regioner i EU	EU 15
Andel af arbejdsstyrken med en videregående uddannelse i pct. 2005	46	46	41	40	29	50 ^a	41 ^b	49	32
Antal studerende på en videregående uddannelse pr. 1000 indbyggere i 2005	50	66	60	27	44	---	---	76	37
Udgifter til offentlig F&U i pct. af BNP i 2003	1,3	1,3	1,1	0,5	0,7	---	---	1,8	0,7
Udgifter til privat F&U i pct. af BNP i 2003	3,1	3,2	2,5	0,8	1,1	---	---	4,7	1,3
Andel små og mellemstore virksomheder med høj vækst i omsætningen (pct.) 1999-2003	4,9	4,3	4,4	4,4	3,9	---	8,7	11,8 ^c	---

a) Data for Toronto vedrører personer i arbejdsstyrken i alderen 15 år og over.

b) Data for Atlanta vedrører befolkningen over 25 år

c) Gennemsnit for de fem førende regioner i Danmark, Sverige, Finland, Tyskland og USA.

Kilde: EUROSTAT, US Census Bureau og Statistics Canada, Bureau van Dijk, Center for Forskningsanalyse.

Men analysen peger også på nogle områder, hvor Region Hovedstaden kunne gøre det bedre.

Der kan gøres betydeligt mere for at sikre bedre vækstbetingelser for regionens iværksættere. I Region Hovedstaden er det omkring fire procent af de små og mellemstore virksomheder, der kommer ind i et solidt vækstforløb. Til sammenligning er andelen godt otte procent for metropolregionen omkring Atlanta. Flere og bedre uddannelsesstilbud i iværksætteri ved regionens videregående uddannelser og en generel styrkelse af den skræddersyede rådgivning til vækstiværksætterne er vigtige indsatsområder.

En anden central udfordring handler om at skabe et generelt løft gennem hele uddannelsessystemet, som sikrer flere unge en erhvervskompetencegivende uddannelse. Hvis ikke der sker ændringer på dette område vil op mod 25 procent af regionens unge ende uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det er den højeste andel blandt samtlige fem danske regioner⁶.

Endelig er der i Region Hovedstaden en stor opgave i forhold til at udbygge og styrke universiteternes samspil med erhvervslivet. Der er især behov for at udvikle den nødvendige infrastruktur, der kan gøre universiteterne til attraktive innovationspartnere for erhvervslivet.

5. Den regionale vækstpolitiske indsats i 2007

Vækstforaene er godt i gang med gennemførelsen af de regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner og i samspil med staten de indsatsområder og initiativer, der indgår i partnerskabsaftalerne.

Den regionale indsats understøttes med omkring 1 mia. kr. årligt. Heraf kommer ca. 0,5 mia. kr. fra strukturfondene. Strukturfondsmidlerne skal matches med mindst det tilsvarende beløb i nationale midler. Det kan både være regionale, kommunale, statslige og private midler. I det følgende gives et overblik over de konkrete aktiviteter, som vækstfora har igangsat i 2007.

Tabel 5.1⁷. Oversigt over antallet af prioriterede projekter og procentvis fordeling af de prioriterede midler fordelt på hovedindsatsområder pr. vækstforum, 2007

	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	Bornholm	Hele landet
Antal initiativer	16	61	39	36	57 ⁸	15	218
	Pct.						
Uddannelse	6	29	21	18	13	36	16
Iværksætteri	0	2	2	31	28	6	14
Innovation og ny teknologi	22	16	17	15	17	17	18
Turisme	45	16	30	14	16	41	25
Energi	0	28	0	11	10	0	9
Specifikke klyngesatsninger ⁹	0	3	19	0	8	0	4
Investeringsfremme	28	6	9	11	0	0	11
Andet ¹⁰	0	0	1	0	8	0	2
I alt	100	100	100	100	100	100	100
Indstillet beløb i 2007 ¹¹ (mio.kr.)	271	161	86	164	262	19	962

Kilde: Egne beregninger

De aktiviteter, som er igangsat med indstilling fra vækstforaene, afhænger af regionernes forskellige udgangspunkter og udfordringer. Den konkrete indsats i de enkelte vækstfora er derfor forskellig fra region til region. Endvidere har der været forskellige tilgange til udmøntningen af midlerne. Nogle vækstfora som fx Hovedstaden og Nordjylland har valgt at disponere mange midler tidligt i programperioden, mens andre

⁶ "Befolkningens uddannelsesprofil 2005", UNI-C

⁷ I tabellen er der kun medtaget projektbevillinger. Generelle reservationer til større strategiske satsninger, hvor der endnu ikke er igangsat konkrete projekter, er ikke inkluderet.

⁸ Et af de nordjyske projekter består af 39 mindre projekter (under 250.000 kr.), som primært er forundersøgelser.

⁹ Klynger er et tværgående indsatsområde i vækstforaene. En række projekter inden for væstkilderne innovation, iværksætteri og uddannelse understøtter udviklingen af klynger, men fremgår ikke som egentlige klyngeprojekter i denne opgørelse.

¹⁰ Kategorien dækker over bevillinger, særligt fra de regionale udviklingsmidler, som er ydet til dækning af bl.a. gamle amtslige forpligtelser ift. visse institutioner samt medlemskabet af diverse foreninger, organisationer mv. Driftsbevillinger til fx turismeudviklingsselskaber er placeret under turisme.

¹¹ Beløbene omfatter både regionale udviklingsmidler og regionalt fordelte strukturfondsmidler. De indstillede beløb kan overstige de beløb, som de enkelte vækstfora gennemsnitligt har til rådighed i det enkelte år. For strukturfondsmidlerne gælder, at der kan trækkes på hele den syv-årige ramme for perioden 2007-2013.

som fx Syddanmark har disponeret færre, hvorfor de har mulighed for at indstille for flere midler i de kommende år.

Vækstforaene har i 2007 samlet set haft størst fokus på turisme og innovation fulgt af uddannelse og iværksætteri. Vækstforaene har således prioriteret ca. 25 pct. til turisme, 18 pct. af midlerne til innovation og ny teknologi, og ca. 16 pct. til uddannelsesaktiviteter. Endelig er 14 pct. af midlerne prioriteret til iværksætteri.

De enkelte vækstfora har besluttet at håndtere yderområdeindsatsen som led i gennemførelsen af strategierne som helhed og ikke i form af separate indsatser. Mindst samme andel af strukturfondsmidlerne som i den forrige strukturfondsperiode, skal anvendes til gavn for yderområderne. Det svarer til ca. 35 pct.

De regionale vækstfora får årligt ca. 0,5 mia. kr. (2007-priser) fra EU's strukturfonde, hvoraf ca. 450 mio. kr. er fordelt direkte til regionerne. Hertil kommer ca. 50 mio. kr., som fordeles efter konkurrence mellem de regionale vækstfora inden for temaer, der fastlægges af Danmarks Vækstråd. Temaerne for 2007 var "Udvikling af innovative netværk" og "Opkvalificering og udvidelse af arbejdsstyrken".

En række af de projekter, som Vækstfora har prioriteret, vil først blive igangsat i 2008 og strække sig over flere år. Det er derfor endnu for tidligt at vurdere effekten af initiativer, og om indsatsen er tilstrækkelig til at nå målene i partnerskabsaftalerne.

Vækstforum for Region Hovedstaden

Vækstforum for Region Hovedstaden har fokus på hovedstadsregionens rolle som landets metropol. Hovedstaden har et godt udgangspunkt for at klare sig i konkurrencen med andre metropolregioner, men halter også bagefter på nogle områder, bl.a. vækstiværksættere, vidensspredning og ungdomsuddannelser.

Vækstforum for Region Hovedstaden har i 2007 især prioriteret midler inden for hovedindsatsområderne turisme (45 pct.), investeringsfremme (28 pct.) samt innovation og ny teknologi (22 pct.). Midlerne er bl.a. gået til videreførelsen af Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity, innovation i Region Hovedstadens turismeindsats, Copenhagen Innovation Center samt Fashion Accelerator, som er et klyngeinitiativ rettet mod vækst inden for modebranchen.

Region Hovedstadens erhvervsudviklingsstrategi "Partnerskaber for viden, vækst og velfærd" løber frem til 2010 og har syv overordnede indsatsområder:

- Videnoverførsel og nye virksomheder,
- Forskning og innovation,
- Udvidelse og udvikling af arbejdsstyrken,
- Markedsføring,
- Udvikling af Øresundsregionen og det internationale udsyn,
- Udvikling af metropolregionen, samt
- Udviklingen af stærke og perspektivrige kompetenceklynger.

I 2008 vil Vækstforum for Region Hovedstaden især sætte fokus på "Mangel på arbejdskraft", "Udvikling af klynger" (herunder miljø og energi) samt "Vækstiværksættere".

Vækstforum Sjælland

Vækstforum Sjælland har i 2007 prioriteret en stor del af sine midler inden for uddannelse (29 pct.) og energi/miljø (28 pct.) med særlig fokus på et regionalt kompetencecenter og et efteruddannelsesprogram,

der har til formål at opkvalificere arbejdsstyrken. Endvidere er der prioriteret midler til etablering af et viden- og teknologicenter for vindmølle drift og til forberedelse til FN's klimatopmøde – COP 15.

Vækstforum Sjællands strategi ”Erhvervsudviklingsstrategi 2007-2010” har fokus på fem temaer:

- Erhvervsmæssige styrkepositioner og fremtidige vækstområder,
- Naboer, byer, landdistrikter og yderområder,
- Iværksætteri,
- Innovation og
- Viden, uddannelse og kompetencer.

I 2008 vil Vækstforum Sjælland have ”Uddannelse/arbejdskraft”, ”Energi” samt ”Videnoverførsel” som centrale områder i sin indsats.

Vækstforum Syddanmark

Det syddanske vækstforum har i 2007 disponeret hovedparten af sine midler til turisme (30 pct.), uddannelse (21 pct.) og klynger (19 pct.). Det omfatter fx Syddansk Turisme og Den Syddanske Forskerkontakt. Vækstforum har stor fokus på klyngeudvikling, men har indtil videre alene bevilget mindre beløb hertil, således at den store klyngefokus først fra 2008 vil kunne aflæses på anvendelsen af midler.

Vækstforum Syddanmark har i sin strategi ”Erhvervsudviklingsstrategi 2007-12” og handlingsplan fokus på:

- Klyngeudvikling,
- Oplevelsesøkonomi,
- Det sunde liv,
- Menneskelige ressourcer,
- Forskning, innovation og nye teknologier, samt
- Iværksætteri.

Vækstforum Midtjylland

Det midtjyske vækstforum har inden for hovedindsatsområderne prioriteret midler til iværksætteri (31 pct.) og uddannelse (18 pct.). De igangsatte aktiviteter omfatter blandt andet STARTmid, som er rettet mod at få flere vækstiværksættere ind i et vækstforløb, en midtjyske kompetenceplatform og forskellige energi- og miljøprojekter.

Vækstforum Midtjylland fokuserer i sin erhvervsudviklingsstrategi ”Fornyelse og vækst i en international vækstregion” på tre indsatsområder:

- Menneskelige ressourcer,
- Innovation, og
- Iværksætteri.

Handlingsplan 2007-2008 indeholder tillige tre tværgående initiativer:

- Internationalisering,
- Balance og
- Infrastruktur.

I 2008 vil følgende områder være centrale for indsatsen i Vækstforum: ”Kompetenceudvikling”, ”Energi og miljø”, ”Innovationsstrategi” og ”Klyngeudviklingsstrategi”.

Vækstforum Nordjylland

Vækstforum Nordjylland har i 2007 prioriteret hovedparten af midlerne inden for iværksætteri (28 pct.), innovation (17 pct.) og turisme (16 pct.). Vækstforum har blandt andet prioriteret en meget stor indsats - Virksomheder i Vækst, som er rettet få flere vækstiværksættere ind i et vækstforløb. På innovationsområdet er der taget initiativ til etablering af et internationalt center for innovation ved Aalborg Universitet. På turismeområdet er igangsat et større projekt i samarbejde med VisitDenmark om at udvikle Nordjylland til en helårsdestination.

Vækstforum Nordjylland fokuserer i sin erhvervsudviklingsstrategi "Vækst og Balance" på syv indsatsområder:

- Aktive videninstitutioner,
- Regionalt innovationsmiljø,
- Vækstiværksættere,
- Stærke klynger,
- Oplevelsesøkonomi,
- Vedvarede energi og nye energiformer, samt
- Kompetenceudvikling i særklasse.

I 2008 vil Vækstforum rette fokus mod udviklingen af klynger, styrkelse af oplevelsesøkonomien samt intelligent energi.

Vækstforum Bornholm

Vækstforum Bornholm har i 2007 prioriteret hovedindsatsområderne turisme (41 pct.) og uddannelse (36 pct.). Bornholms Vækstforum har således igangsat et arbejde omkring bl.a. klyngeudvikling, udarbejdelse af en brandingstrategi og Bornholms Serviceskole.

Bornholms Vækstforum sætter i sin erhvervsudviklingsstrategi "Det unikke Bornholm - Vækst via kreativitet og kvalitet" fokus på, at realisere øens vækstpotentiale ved, at virksomhederne gør aktivt brug af:

- Menneskelige ressourcer,
- Innovation, videndeling og videnopbygning,
- Anvendelse af ny teknologi og
- Iværksætteri.

Samtidig arbejder vækstforum med tre tværgående rammebetingelser:

- Trafikal tilgængelighed,
- Koordineret erhvervsfremmeindsats og
- Markedsføring af Bornholm.

I 2008 vil "Koordineret erhvervsfremme", "Markedsføring af Bornholm" samt "Energi og miljø" blive prioriteret.

6. Afslutning

Regeringen og de regionale Vækstfora vil mødes for at drøfte implementeringen af partnerskabsaftalerne og regionernes indsats for at styrke rammerne for vækst og erhvervsudvikling. Som grundlag for drøftelserne vil Danmarks Vækstråd, som led i Rådets opgave med at styrke rammerne for vækst i hele landet, komme med deres vurdering af den hidtidige indsats og de kommende års udfordringer, bl.a. på baggrund af de analyser og data, der indgår i denne redegørelse og den tilhørende baggrundsrapport "Regionalpolitisk vækstredigørelse 2008 - analyser og baggrund", der er udarbejdet af Økonomi- og Erhvervsministeriet. Baggrundsrapporten er tilgængelig på www.OEM.dk.